

Zaostrit pozornost na využití rezerv při pěstování cukrové řepy

ZE ZIMNÍCH SEMINÁŘŮ PRO PĚSTITELE CUKROVKY SPOLEČNOSTI TTD

Začátkem roku proběhla celá řada odborných akcí zaměřených na pěstování cukrové řepy. K nim patřil i cyklus zimních seminářů pro řepáře, který připravily Cukrovary a lihovary TTD, a. s., Řepařská komise, a Řepařský institut, spol. s r. o. Cyklus navázal na předchozí úspěšné ročníky. Pěstování a zpracování cukrové řepy je v České republice na vysoké úrovni, ve výnosech však existují v porovnání se zabranitím stále rezervy. K dosažení co nejlepších výsledků v letošním roce mohou pomoci i užitečné rady, které pěstitelé na seminářích vyllechli.

Uplynulou cukrovarnickou kampaň zhodnotil agronomický ředitel společnosti Cukrovary a lihovary TTD, ing. Jaroslav Verfl. Cukrová řepa loni dobře vzešla, k pozitivům pěstitelské sezóny patřilo nízké zaplevelení a dobrý zdravotní stav. Společnost TTD zpracovala rekordní množství řepy (ca 2 mil. t), produkce cukru však byla menší, než v předchozím roce, v důsledku nižší cukernatosti (17,5 %). Problémy při zpracování cukrovky mj. působily minerální nečistoty. Společnost vyrobila 225,7 tis. t cukru a 320 tis. hl lihu. Letos se v cukrovarech TTD předpokládá výroba 225 tis. t cukru a 800 tis. hl lihu. K tomu bude potřeba zpracovat 2,2 mil. t řepy z 34 tis. ha, 1,44 mil. t cukrovky (16%) na cukr a 705 tis. t na bioetanol.

Výnosy a délka vegetace

S výsledky dosaženými v pokusech pro Řepařskou komisi TTD seznámil přítomné ing. Jaromír Chochola, CSc. Připomněl, že ve využití výnosového potenciálu existují velké rezervy. Pouhý den zpoždění setí představuje ztrátu 1,2 t.ha⁻¹ bulev při 16% cukernatosti. Prodlužování vegetace však má své meze. Cukrovka by se měla sklídit do 15. listopadu, později již výnos neroste a počasí může komplikovat sklizeň. Loni byl v pokusech dosažen u pěti nejlepších odrůd průměrný výnos 96,8 t.ha⁻¹ při 16% cukernatosti, výnosový potenciál byl v praxi využit z 64 %.

V pokusech se v roce 2010 porovnávaly varianty různého termínu setí a sklizně. Při časném setí vzešlo v průměru 78 % rostlin, při pozdním však jen 66 %, tedy o 12 % méně. V praxi výsev probíhá dlouho, což je problém. Na šesti pokusných stanovištích bylo dosaženo různých výsledků. V průměru všech lokalit se při pozdním setí a časném sklizni docílilo výnosu přes 61 t.ha⁻¹. Včasné setí znamenalo nárůst výnosu o skoro 12 t a nejvyšších výnosů se dosáhlo při časném setí a pozdní sklizni, kde byl zaznamenán další nárůst o 16 t. Vegetační doba je největší rezervou ve výnosech.

Ing. Chochola také porovnal ekonomiku pěstování řepy a jiných plodin. Zatímco v roce 2010 dosahovala v ČR hrubá marže u cukrovky pěstované na cukr 30 180 Kč a na bioetanol 12 580 Kč, u ozimé pšenice to bylo 18 480 Kč a u řepky 16 580 Kč.

Důležité je kvalitní založení porostu

Pěstované odrůdy je třeba vybírat podle konkrétních podmínek lokality, připomněl pěstitelům ing. Verfl. Rozšiřuje se počet lokalit zamořených háďátkem, na nich je vhodné zařadit odrůdy odolné k nematodům, kterých je v nabídce několik.

Pěstitelé by měli vysévat mořené osivo, čímž se zajistí dostatečná hustota porostu. Nej kvalitnější mořidla ochrání vzházející rostliny cukrovky šest až sedm týdnů, levnější pouze čtyři týdny.

Z mořidel bylo v roce 2010 nejrozšířenější Gaucho, kterým bylo namořeno 84 % osiv. Menší podíl měla mořidla Cruiser Force (9 %) a Force Magna (7 %). K rychlému a vyrovnanému vzházení rostlin mohou napomoci různé úpravy osiva – EPD, Start Up nebo 3D⁺.

Prvořadým předpokladem docílení vysokého výnosu je optimální hustota porostu – zhruba sto tisíc jedinců na hektar. Té lze dosáhnout pouze kvalitním založením porostu. V předseťové přípravě však často dochází k chybám. Podle ing. Jiřího Maška, Ph. D., z České zemědělské univerzity k nim patří mj. předčasné zahájení přípravy půdy, špatné promísení průmyslových hnojiv s půdou nebo příliš hluboké kypření. Nežádoucí je také velký počet pracovních operací, nevyužívání traktorů a závažného nářadí s nízkým měrným tlakem na půdu a malá možnost využití mělkého kypření, pokud byla podzimní orba mělká nebo pozdě udělaná.

Vyplatí se zařadit i mechanickou kultivaci v průběhu vegetace, plečkování meziřádků do hloubky 5–6 cm nejenom hubí plevele, ale také prokypřuje a provzdušňuje půdu, snižuje ztráty půdní vláhy a umožňuje lepší vsakování dešťové vody.

Dodržovat stanovené zásady

Se zásadami Kontroly podmíněnosti (Cross Compliance) seznámil účastníky seminářů ing. Jan Křováček, Ph. D., výkonný ředitel Svazu pěstitelů cukrovky Čech. Ve svém obsáhlém vystoupení mj. vysvětlil, jak hnojit cukrovou řepu s ohledem na nitrátovou směrnici. Maximální povolený roční limit dusíku dosahuje u cukrové řepy 220 kg.ha⁻¹, u krmné řepy 200 kg.ha⁻¹. Do limitu hnojení se započítává celkový dusík z minerálních hnojiv a podíl dusíku využitelného pěstovanou plodinou ze statkových hnojiv. U hnojiv s pomalu uvolnitelným dusíkem se započítává 40 %, u hnojiv s rychle uvolnitelným dusíkem 60 %. Dusík použitý k podpoře rozkladu slámy předplodiny se však do limitu dusíku pro následnou plodinu nezapočítává.

Od roku 2004 musejí pěstitelé v České republice dodržovat zásady GAEC (Dobrého zemědělského a environmentálního stavu). Cukrovky – jako širokořádkové plodiny – se týkají dopady opatření proti erozi. Od letošního roku lze na pozemcích se svažitostí 3–7° zakládat porosty pouze při uplatnění půdoochranných technologií.

Hana Honsová